

## Príloha č. 2: Metodika prípravy Vízie

Táto príloha popisuje metodiku prípravy jednotlivých kapitol vízie podľa ich poradia v dokumente. Kapitoly Cesta ku kvalitnému životu a Vízia vznikli prepojením hodnôt, súčasného stavu a výziev a príležitostí budúcnosti. Priorizácia jednotlivých oblastí bola expertná a participatívne pripravená. Procesy participácie popisuje príloha 4. Napojenie na špecifické odporúčania pre Slovensko (CSR) popisuje príloha 3.

### Hodnotové princípy: čo chránime

Zadanie vízie špecifikovalo štyri piliere analýzy: *Kvalita života* (neskôr premenovaná na *Dôstojný život*), *Úspešné Slovensko*, *Udržateľná krajina* a *Moderný štát*. Tieto piliere boli vhodné na kvantitatívnu a kvalitatívnu analýzu. Niektoré oblasti, ako napríklad demokratické zriadenie alebo zahraničnopolitické nastavenie alebo ašpiratívne nastavenie, by neobsiahli vôbec. Pomenovať tieto spôsoby správania je pre smerovanie Slovenska tiež dôležité. Víziu teda bolo nutné ukotviť aj v základných hodnotách ako v jednom z troch zdrojov.

Prvý dlhší výber kľúčových hodnôt vychádzal z Ústavy Slovenskej republiky, hodnôt Národného výskumu hodnôt Slovenska pre Slovak Global Network z roku 2021, dlhodobej práce v oblasti štúdia hodnôt DEKK inštitútu, expertízy odborníkov z Ústavu výskumu sociálnej komunikácie SAV a diskusií s odborníkmi z oblasti sociológie, antropológie a iných spoločenských vied. Z týchto zdrojov bolo vybraných deväť oblastí s krátkym popisom. Navrhované hodnoty pre Slovensko v roku 2040: demokratické, odolné, ukotvené a dôveryhodné, fungujúce vo vyššej kategórii, experimentujúce a učiace sa, súdržné, spravodlivé, otvorené, zodpovedné.

Konečný výber hodnôt a ich znenia bol primárne participovaný na workshope 24. marca, na ktorom sa zúčastnilo celkom 53 expertov z oblasti verejnej správy, ekonomiky, podnikateľského prostredia, inovácií a technológií, sociálnych vecí a občianskej spoločnosti, regionálneho rozvoja, bezpečnosti, dopravy, architektúry a mládeže. Tento workshop bol pripravený v spolupráci s fínskou spoločnosťou Demos Helsinki, ktorá má dlhoročné skúsenosti s prípravou strategických dokumentov na národnej a medzinárodnej úrovni. V 5 skupinách po 11 debatovali experti dlhší zoznam hodnôt a kvalitatívnymi metódami hodnotili, ktoré hodnoty ponechať, zlúčiť alebo nezahrnúť. Cieľom workshopu bolo zhodnúť sa na maximálne 5 hodnotách. Kvalitatívne dáta z workshopov, vrátane pripomienok k formuláciám jednotlivých popisov, boli následne spracované do prvej verzie dokumentu. Tento výber následne prešiel viacerými sériami okrúhlych stolov a dvomi písomnými pripomienkovými konaniami. Bol tiež predstavený na regionálnych prezentáciách v štyroch mestách.

### Súčasnosť: na čom stavíme

Analytický základ prípravy Vízie Slovensko 2040 vychádza z metodiky pre meranie kvality života<sup>1</sup> Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). Metodika predstavuje

<sup>1</sup> Organisation for Economic Co-operation and Development. (n.d.). *Measuring well-being and progress*. OECD. <https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/measuring-well-being-and-progress.html>

alternatívu k tradičnému meraniu výlučne prostredníctvom rastu HDP. Tento prístup vychádza z hlavného cieľa vízie v schválenom uznesení vlády Slovenskej republiky č. 561 z 19. novembra 2025 k Východiskám a postupu vypracovania vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2040.

Prebiehajúca spolupráca Úradu vlády SR s OECD a existujúce detailné a medzinárodne porovnateľné dátové zdroje výstupových indikátorov pre meranie kvality života urýchlili vstupnú dátovú analýzu. Výstupové indikátory boli vyberané spomedzi dostupných a pravidelne zbieraných datasetov na úrovni Eurostatu, OECD a slovenského štatistického úradu. Príloha 1 obsahuje všetky dátové zdroje a podklady, Príloha 2 vybrané indikátory.

Kvalitu života je chápaná ako závislá premenná, kde všetky ostatné oblasti, ako vzdelávanie, inovácie či podpora priemyslu, sú prostriedkami na jej zlepšenie, nie cieľmi samými o sebe.

Analytická práca bola štruktúrovaná do ôsmich domén kvality života, ktoré vychádzajú z pôvodného rámca 11 domén OECD, doplneného o indikátory UNECE:

1. Materiálna životná úroveň a ekonomická bezpečnosť
2. Práca a kvalita pracovného života
3. Bývanie
4. Zdravie
5. Vzdelávanie a zručnosti
6. Správa vecí verejných a občianska angažovanosť
7. Sociálne vzťahy a voľný čas
8. Prostredie a jeho kvalita

Počas prípravy vízie prešiel odborný tím relevantné strategické dokumenty európskych krajín a analyzoval strategické dokumenty Európskej komisie, ktoré boli relevantné pre jednotlivé oblasti vízie.

Štruktúra vízie je čiastočne daná uznesení vlády SR, avšak odborné tímy jednotlivých pilierov validovali rozdelenie strategických cieľov, ich previazanosť a horizontálne priority ako je regionálny aspekt, bezpečnosť, kultúra a súdržnosť. Overenie strategických cieľov a priorít prebiehalo vo viacerých kolách participácie prostredníctvom:

- prvého kola okrúhlych stolov (24.-26.2. s 56 expertmi),
- exploratívneho participatívneho workshopu (6.3. s viac ako 50 expertmi),
- stretnutí so zástupcami rezortov,
- regionálnej participácie,
- individuálnych konzultácií s úzkoprofilovanými expertmi,
- prvým kolom participácie, kde sme obdržali viac ako 1 100 písomných pripomienok,
- druhým kolom participácie, kde sme obdržali viac ako 650 písomných pripomienok,
- tretím kolom participácie, kde sme obdržali viac ako 550 písomných pripomienok.

Detailný popis súčasného stavu sa nachádza v Prílohe 1: Doplnková analýza súčasného stavu. Návrh ukazovateľov výkonnosti je v Prílohe 4, popisujúci východiskovú situáciu v roku 2025-2026 a želaný vývoj jednotlivých indikátorov. Príloha 2: SWOT analýza a Príloha 3: PESTLE dopĺňajú analytický podklad k príprave vízie.

## Budúcnosť: čo nás môže čakať

Príprava exploratívnych scenárov slúžila na identifikovanie možných vývojových trajektórií Slovenska. Scenáre budúceho vývoja predstavujú alternatívne a možné svety, v ktorých sa Slovensko môže ocitnúť na základe toho, ako bude reagovať na svetové megatrendy a vnútorné výzvy a príležitosti. Scenáre pripravovali experti z Prognostického ústavu SAV na základe globálnych megatrendov identifikovaných Globálnej správou o rizikách 2026, ktorú publikuje Svetové obchodné fórum, materiálov o budúcom vývoji Spoločného výskumného centra Európskej komisie (JRC), správy o strategickom vývoji medzinárodnej a slovenskej politiky pripravovanej pre Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí v roku 2022 v spolupráci s OECD a vlastných analýz a modelov, špeciálne v oblastiach demografickej a klimateckej prognózy.<sup>2,3,4</sup>

Možný vývoj Slovenska v budúcnosti a megatrendy, ktoré tento vývoj zásadne ovplyvnia boli identifikované počas dvoch na seba nadväzujúcich exploratívnych workshopov, ktorých sa zúčastnilo viac ako 100 expertov z rôznych oblastí. Prípravu workshopov odborne zastrešovali experti na budúce plánovanie (tzv. *foresight*) a participáciu z medzinárodnej konzultačnej spoločnosti Demos Helsinki. Poldenné workshopy boli odborne vedené skúsenými facilitátormi. Aktivity viedli k obohateniu scenárov a identifikácii kľúčových bodov vývoja pri dosahovaní strategických cieľov do roku 2040.

Prognostický ústav SAV pripravuje podrobné prognózy demografického vývoja, zmeny klímy a technologického vývoja do roku 2040 na zaradenie do príloh Stratégie Slovensko 2040.

## Cesta k vízii: na čo sa musíme sústrediť

Súhrnná kapitola o najdôležitejších rozhodnutiach pre dosiahnutie cieľa kvalitného života je súborom prioritizovaných strategických predpokladov na ceste ku kvalitnejšiemu životu. Predstavuje výber toho najdôležitejšieho a najzásadnejšieho, základnej výbavy Slovenska do budúcnosti. Autori ju považujú za základ budúceho národného regionálneho partnerského plánu postaveného na analytických základoch, dôslednej participácii, konzultáciách a súlade so špecifickými odporúčaniami Európskej komisie pre Slovensko. Základná výbava vznikla analýzou prepojení naprieč piliermi, identifikovaním príčin systémových výziev na základe analytických podkladov, participácie a konzultácií s úzkoprofilovanými expertmi.

Kapitola predpokladov prináša najdôležitejšie rozhodnutia, ktoré treba urobiť v relatívne krátkom čase, aby ich sa ich dopad ozrkadlil v najbližšej dekáde. Navrhované predpoklady boli prioritizované a sú v súlade s:

- špecifickými odporúčaniami pre Slovensko od Európskej komisie
- odporúčaniami Rady pre rozpočtovú zodpovednosť
- strategickými dokumentmi na európskej úrovni.

<sup>2</sup> World Economic Forum. (2026, January 14). *The Global Risks Report 2026*.

<https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2026/>

<sup>3</sup> European Commission, Joint Research Centre. (n.d.). *Strategic foresight in the EU*. European Commission.

[https://joint-research-centre.ec.europa.eu/strategic-foresight-eu\\_en](https://joint-research-centre.ec.europa.eu/strategic-foresight-eu_en)

<sup>4</sup> Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky. (2022). *Strategický foresight pre zahraničnú a európsku politiku Slovenskej republiky: Riziká a príležitosti pre Slovensko v meniacom sa svete*. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky.

Odporúčania boli tiež podrobené sérii odborných konzultácií s expertmi na špecifické oblasti verejných financií, rozvoja podnikateľského prostredia, regionálneho rozvoja, bezpečnosti, súdržnosti, zdravia a udržateľnosti.

## Vízia: čo chceme dosiahnuť

Strategické ciele v jednotlivých pilieroch predstavujú kompletný súbor ideálneho Slovenska v roku 2040. Vychádzajú z uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 561 z 19. novembra 2025 k Východiskám a postupu vypracovania vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2040. Ich štruktúra, rozdelenie v rámci pilierov a obsah prešiel odbornou diskusiou v rámci viacerých participatívnych aktivít, workshopov, okrúhlych stolov a individuálnych konzultácií. Úpravy strategických cieľov nastali v každej novej pracovnej verzii tak, aby reflektovali nové poznanie a spätnú väzbu odborníkov. Priorizácia jednotlivých cieľov ako predpokladov na realizáciu vízie je v kapitole Cesta k vízii.

Vo finálnej podobe kapitoly Vízia predstavujeme strategické ciele rozdelené do štyroch nosných pilierov vízie: *Dôstojný život*, *Úspešné Slovensko*, *Udržateľná krajina*, *Moderný štát* prepojených a ovplyvnených svetovými megatrendami, hodnotovými princípmi a identitou a sociálnym kontraktom, ktoré na Slovensku budujeme. Každý pilier otvára vízia Slovenska v danej oblasti v roku 2040 a následne predstavuje budúci stav strategických cieľov.